

جغرافیای ایران

جغرافیا چیست؟

فصل اول (۷ پیمانه)

پیمانه‌های ۱ تا ۷

کتاب درسی
جغرافیای ایران: فصل ۱، صفحه‌های ۱ تا ۱۲

تعداد تست

آبی سبز زرد

جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر
(۲۰ تست شناسنامه‌دار)

۱۰ علم جغرافیا و مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

۱۰ عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی و کل‌نگری

آبی سبز زرد

روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا
(۲۰ تست شناسنامه‌دار)

۱۰ سؤالات کلیدی در جغرافیا

۱۰ مراحل پژوهش جغرافیایی

آبی سبز زرد

آزمون ویژه برترها
(۱۰ تست شناسنامه‌دار)

۱۰

آبی سبز زرد

آزمون جمع‌بندی پایان فصل
(۲۰ تست شناسنامه‌دار)

۱۰ ۱۰

با درخت دانش، گام به گام پیشرفت
خود را ارزیابی کنید.

گام اول: میزان تسلط خود را با رنگ مشخص کنید.
آبی: مسلطم.
سبز: نسبتاً مسلطم.
زرد: مسلط نیستم.

گام‌های بعدی: اگر در گام اول دانش خود را در حد رنگ زرد ارزیابی کردید اما در نوبت‌های بعدی پیشرفت کردید، می‌توانید خانه‌های سبز یا آبی را رنگ کنید. هرگاه به رنگ‌ها نگاه کنید متوجه می‌شوید در کدام قسمت‌ها نیاز به تمرین بیش‌تر دارید.

جغرافیا چیست؟

۷ پیمانه
۴ پیمانه ۱۰ سؤالی
۱ پیمانه ۱۰ سؤالی ویژه برترها
۲ پیمانه ۱۰ سؤالی آزمون جمع‌بندی

۷۰ سؤال شناسنامه‌دار
۲۴ سؤال از آزمون‌های کانون
۳۷ سؤال طراحی شده از کتاب درسی این سؤال‌ها برای پوشش مطالب کتاب درسی طراحی شده‌اند.
۹ سؤال از کنکورهای سراسری

جغرافیا علمی برای زندگی بهتر

۱. اطلاعات مربوط به کره زمین مانند پدیده‌های طبیعی و پدیده‌های انسانی به شناخت دانش ما از محیط پیرامون کمک می‌کند.
۲. انسان در طول تاریخ تلاش کرده است که ناشناخته‌های جهان هستی را با استفاده از علوم مختلف معلوم و وضع زندگی خود را بهبود بخشد.
۳. انسان‌ها از طریق آشنایی با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش تلاش می‌کنند.

واژه جغرافیا

واژه جغرافیا اولین بار توسط اراتوستن یونانی ارائه شد و شامل کلمات GEO (زمین) و GRAPHY (ترسیم و توصیف) است. اراتوستن جغرافیا را علم مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان تعریف می‌کند.

ارتباط بین جغرافیا و سایر علوم

جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.

- مثال ۱: «با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد» یک اصل هواشناسی است ولی بررسی تأثیر این رابطه بر مکان و زندگی انسان در حوزه آب و هواشناسی است.
 - مثال ۲: علم اقتصاد تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات نظام‌های اقتصادی و عرضه و تقاضا را مطالعه می‌کند و جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد.
- ارتباط بین جغرافیا با سایر علوم دو سویه است و در یک جریان دوطرفه از داده‌ها و یافته‌های یکدیگر استفاده می‌نمایند. جغرافیا به سه شاخه اصلی، جغرافیای طبیعی، جغرافیای انسانی و فنون جغرافیایی تقسیم می‌شود.
- جغرافیای طبیعی** شامل جغرافیای زیستی، جغرافیای آب‌ها، جغرافیای خاک‌ها، آب و هوا شناسی و ژئومورفولوژی می‌باشد. ژئومورفولوژی از داده‌های علم زمین‌شناسی بهره می‌گیرد.
- جغرافیای انسانی** شامل جغرافیای جمعیت، جغرافیای رفتاری و فرهنگی، جغرافیای اقتصادی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای تاریخی، جغرافیای شهری و جغرافیای روستایی می‌باشد.
- جغرافیای رفتاری و فرهنگی از داده‌های انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی بهره می‌گیرد.
- فنون جغرافیایی** شامل کارتوگرافی (نقشه‌کشی)، سنجش از دور و روش‌های کمی در جغرافیا است. نقشه‌کشی از داده‌های علم هندسه، سنجش از دور از داده‌های علوم فضایی و روش‌های کمی در جغرافیا از داده‌های آماری و فناوری و ارتباطات بهره می‌گیرد.

مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

مکان و روابط متقابل انسان با محیط از مفاهیم اساسی دانش جغرافیاست.

- تعریف مکان:** بسیاری از فعالیت‌های انسان در جا و محل معینی صورت می‌گیرد، که به این جا و محل معین مکان می‌گویند. روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود. انسان و محیط دو عامل مهم در علم جغرافیاست.

روابط متقابل انسان با محیط

مثال: در یک روستا آب، خاک، سرمایه و نیروی انسان بر نوع اشتغال آن اثر دارد.

محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است و انسان به کمک هوش و استعداد خود دست به تغییر محیط طبیعی می‌زند. انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.

تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی = محیط جغرافیایی

پیمانه ۱

۱ پیمانه

۱۰ تست

صفحه‌های ۲۲ و ۴ جغرافیای ایران

علم جغرافیا و مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

۱. عبارت زیر مصداق کدام گزینه است؟
«جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد و به این سؤال پاسخ می‌دهد که نابرابری نواحی چه تأثیری بر فضای جغرافیایی دارد.»
 (۱) سایر علوم از یافته‌های علم جغرافیا بهره‌مند می‌شوند.
 (۲) بسیاری از فعالیت‌های انسانی در محل معینی انجام می‌شود.
 (۳) جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.
 (۴) علم جغرافیا انسان را با ویژگی‌های طبیعی و انسانی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا می‌کند.
 (متن صفحه ۲ و ۳ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۲۱ مهر ۱۴۰۲)
۲. کدام گزاره در رابطه با مفهوم «مکان» عبارت درستی را ارائه می‌دهد؟
 (۱) برخی از فعالیت‌های انسان‌ها در محل معینی انجام می‌شود.
 (۲) تداوم روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.
 (۳) در هر مکان همه پدیده‌ها بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و برخی از آن‌ها از برخی دیگر تأثیر می‌پذیرند.
 (۴) مکان، از مفاهیم فرعی دانش جغرافیا محسوب می‌شود که اطلاع از آن برای درک این علم مهم است.
 (متن صفحه ۳ و ۴ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۱ دی ۱۴۰۲)
۳. تصویر زیر مربوط به کدام یک از مفاهیم اساسی دانش جغرافیایی است و کدام مورد توضیح درستی درباره آن بیان می‌کند؟
 (۱) مکان - در این مفهوم پدیده‌های مختلف بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند.
 (۲) روابط متقابل انسان با محیط - انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.
 (۳) روابط متقابل انسان با محیط - در این مفهوم، پدیده‌های مختلف بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند.
 (۴) مکان - انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.
 (متن صفحه ۴ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۹۶)
۴. تغییر شکل میدان آزادی و افزایش جمعیت اطراف آن طی سه دهه اخیر به کدام یک از گزینه‌ها اشاره دارد؟
 (۱) محیط طبیعی مجموعه‌ای متعادل است که با ورود انسان، زمینه تغییر در محیط فراهم می‌شود.
 (۲) روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در مکان به صورت جریانی پیوسته ادامه دارد.
 (۳) محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.
 (۴) بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود که آن را مکان می‌گویند.
 (متن صفحه ۴ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۱۴۰۰)
۵. کدام گزینه از مهم‌ترین مفاهیم دانش جغرافیا می‌باشد و کدام پدیده به صورت جریانی پیوسته سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود؟
 (۱) زمان و مکان وقوع پدیده‌ها - روند افزایش دانش از محیط پیرامون مکان‌ها
 (۲) زمان و مکان وقوع پدیده‌ها - روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌های مختلف در یک مکان
 (۳) مکان و روابط متقابل انسان با محیط - روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌های مختلف در یک مکان
 (۴) مکان و روابط متقابل انسان با محیط - روند مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌های مختلف با هدف توسعه در یک مکان
 (متن صفحه ۳ و ۴ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۹۶)
۶. امروز بسیاری از جغرافی‌دانان اعتقاد دارند که چگونه جغرافیا به انسان کمک می‌کند تا در جهت بهبود زندگی خویش از آن استفاده کند و کلمات GEO , GRAPHY به ترتیب چه معنایی دارند؟
 (۱) آشنایی با ویژگی‌های محیطی و تأثیر آن بر انسان - زمین - ترسیم
 (۲) آشنایی با ویژگی‌های محیطی و تأثیر آن بر انسان - محیط - ترسیم و توصیف
 (۳) آشنایی با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط - محیط - ترسیم
 (۴) آشنایی با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط - زمین - ترسیم و توصیف
 (متن صفحه ۲ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۹۶)
۷. جغرافیا چگونه به انسان کمک می‌کند؟
 (۱) کمک می‌کند تا با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.
 (۲) کمک می‌کند تا بهترین مکان برای زندگی را از طریق شناخت پیرامون خود و پدیده‌های موجود در آن‌ها مشخص کند.
 (۳) کمک می‌کند از محیط زندگی خود به بهترین شکل استفاده کند و موجب تخریب آن نشود.
 (۴) کمک می‌کند با توجه به توان محیط زندگی خود از آن بهره‌برداری کند و شیوه زندگی خود را با آن مطابقت دهد.
 (متن صفحه ۲ کتاب درسی)
۸. کدام گزینه در ارتباط با جغرافیا صحیح است؟
 (۱) بین جغرافیا و علوم طبیعی ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.
 (۲) بین جغرافیا و علوم انسانی ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از علوم طبیعی به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.
 (۳) بین جغرافیا و سایر علوم ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.
 (۴) بین جغرافیا و سایر علوم ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از فنون جغرافیایی به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.
 (متن صفحه ۲ کتاب درسی)

۹. کدام گزینه مفاهیم اساسی دانش جغرافیا را در بر می‌گیرد؟

- (۱) مکان و روابط متقابل انسان با محیط
- (۲) انسان و محیط و روابط متقابل بین آن‌ها
- (۳) مکان و پراکندگی جغرافیایی انسان‌ها
- (۴) انسان و پدیده‌های موجود در سطح زمین

(متن صفحه ۳ کتاب درسی)

۱۰. کدام گزینه در ارتباط با تغییر محیط جغرافیایی نادرست است؟

- (۱) محیط طبیعی مجموعه‌ای متعادل است.
- (۲) محیط جغرافیایی در اثر روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت ناپیوسته تغییر کرده است.
- (۳) محیط جغرافیایی در اثر فعالیت‌های انسان در طول زمان تغییر کرده است.
- (۴) محیط جغرافیایی در اثر ارتباط بین انسان و محیط تغییر کرده است.

(متن صفحه ۴ کتاب درسی)

درسی‌نامه — عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی و کل‌نگری

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است:

۱. درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

۲. نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

از آنجا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست، پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

کل‌نگری یا دید ترکیبی

جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کند؛ زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند.

● مثال: جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر، به مطالعه همه جانبه می‌پردازد و هدف آن طرح و مطالعه مسائل زیر است:

- ۱- تهیه نقشه شهر، به منظور بررسی امکان گسترش فیزیکی شهر (نقشه‌خوانی)
- ۲- مطالعه بافت شهر، به منظور بررسی میزان رشد و امکان مهاجرپذیری آن (جغرافیای جمعیت)
- ۳- مطالعه میزان منابع آب شهر، به منظور بررسی امکان توسعه شهر (جغرافیای آب‌ها)

۱ پیمانه
۱۰ تست

پیمانه ۲

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی و کل‌نگری

صفحه‌های ۵ تا ۷ جغرافیای ایران

(متن صفحه ۷ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۷ فروردین ۱۴۰۳)

۱۱. کدام یک از گزینه‌های زیر از علل کل‌نگری در جغرافیا نیست؟

- (۱) ارتباط بین جغرافیا و سایر رشته‌ها
- (۲) چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی
- (۳) ارتباط اجزا و عوامل محیط جغرافیایی
- (۴) روابط متقابل انسان و محیط

(متن صفحه ۵ کتاب درسی) (کنکور سراسری - ۱۴۰۰)

۱۲. در کدام عبارت، تفاوت میان نگرش جغرافیدانان با سایر رشته‌های علوم، به درستی بیان شده است؟

- (۱) کمک به انسان برای زندگی بهتر
- (۲) کشف ناشناخته‌های جهان
- (۳) مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌ها
- (۴) طبقه‌بندی نظام‌های اقتصادی و اجتماعی

(متن صفحه ۷ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۹۶)

۱۳. جغرافی‌دان کدام مسائل را با هدف رشد و توسعه یک شهر به صورت همه‌جانبه طرح و مطالعه می‌کند؟

- (الف) مطالعه بافت جمعیت شهر
- (ب) اشتغال و بیکاری و میزان سواد
- (ج) مطالعه میزان منابع آب شهر
- (د) مطالعه آب و هوا، خاک و ساختار سنی جمعیت

- (۱) ب و د
- (۲) الف و ج
- (۳) ج و د
- (۴) الف و ب

۱۴. «قطع بی‌رویه درختان جنگل در مازندران» ناشی از بی‌توجهی به کدام عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی است؟

(متن صفحه ۵ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۲۱ مهر ۱۴۰۲)

- (۱) توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق
- (۲) توجه به همه ابعاد توسعه به طور هماهنگ
- (۳) بهره‌مندی منطقی و خردمندانه از منابع محیط زیست
- (۴) ایجاد تعادل بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات

(متن صفحه ۷ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۱۴۰۰)

۱۵. به کدام دلیل جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کلی‌نگری موضوعات را بررسی می‌کند؟

- (۱) گستردگی شاخه‌های این رشته علمی
- (۲) تغییرات کره زمین با توسعه دانش، صنعت و فناوری
- (۳) روابط متقابل انسان و محیط
- (۴) توجه به بُعد مکانی پدیده‌های طبیعی

(متن صفحه ۵ و ۶ کتاب درسی) (آزمون کانون - دی ۱۴۰۲)

۱۶. همه موارد زیر عملکرد مثبت انسان در ارتباط با محیط را بیان می‌کنند؛ به جز:

- ۱) تدوین برنامه مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه ارومیه
- ۲) احداث صنایع آب‌بر در استان سمنان
- ۳) برگزاری مسابقات ورزشی در کوهستان‌های برف‌گیر چهارمحال و بختیاری
- ۴) توسعه روش‌های آبیاری نوین و متناسب با محیط در مناطق خشک یزد

(متن صفحه ۵ کتاب درسی)

۱۷. چرا در شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی از دانش جغرافیا استفاده می‌شود؟

- ۱) جغرافیا توان‌های محیطی را به صورت کلی مطالعه و بررسی می‌کند.
- ۲) جغرافیا توان‌های محیطی را از کل به جز مطالعه و بررسی می‌کند.
- ۳) جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط مطالعه و بررسی می‌کند.
- ۴) جغرافیا توان‌های محیطی و انسانی را به صورت مستقل مطالعه و بررسی می‌کند.

(مرتبط با فعالیت ۱ متن صفحه ۶ کتاب درسی)

۱۸. کدام گزینه به ترتیب عملکرد مثبت و منفی انسان در کوهستان را نشان می‌دهد؟

- ۱) باغداری و پرورش دام - توسعه صنایع در کنار رودخانه‌ها
- ۲) توسعه گردشگری و بازرگانی - باغداری و پرورش دام
- ۳) توسعه گردشگری و بوته‌کنی - حفر تونل در دامنه‌های کم‌شیب
- ۴) توسعه گردشگری و بازرگانی - تثبیت ماسه‌های روان با کاشت گونه‌های گیاهی خشک‌پسند

۱۹. «جغرافی‌دانی برای ایجاد فروشگاه در یک شهر معمولاً تراکم جمعیت، قیمت مغازه‌ها و زمین، نزدیکی محل فروشگاه به ایستگاه‌های حمل و نقل شهری،

(متن صفحه ۷ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۱۴۰۰)

منطقه مسکونی و بازار را مورد مطالعه قرار می‌دهد.» این عبارت، بیانگر چه موردی است؟

- ۱) هرگاه جغرافی‌دان با مسأله‌ای روبه‌رو شود، برای پاسخ‌گویی به آن و انجام مطالعات خود به اطلاعات کتابخانه‌ای نیاز دارد.
- ۲) جغرافیا با دید ترکیبی یا کل‌نگری موضوعات را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد.
- ۳) هرچه دانش و تجربه جغرافی‌دان بیشتر باشد، اطلاعات به‌دست آمده از طریق مشاهده مستقیم غنی‌تر خواهد بود.
- ۴) جغرافی‌دان برای گردآوری اطلاعات، ناگزیر است از محیط‌های مختلف بازدید و از طریق ارتباط مستقیم، اطلاعات موردنظر را گردآوری کند.

(متن صفحه ۷ کتاب درسی) (کنکور سراسری - ۹۹)

۲۰. از کدام عبارت، مفهوم «کل‌نگری» به درستی دریافت می‌شود؟

- ۱) مالچ‌پاشی در کویر مصر (استان اصفهان)
- ۲) احداث موج‌شکن در ساحل بندر انزلی (استان گیلان)
- ۳) توسعه خطوط حمل‌ونقل در جنگل گلستان (استان گلستان)
- ۴) گسترش مناطق مسکونی در زردکوه (استان چهارمحال بختیاری)

روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا // صفحه‌های ۸ تا ۱۲ جغرافیای ایران

سؤالات کلیدی در جغرافیا

درس‌نامه

سؤالات کلیدی در جغرافیا

- کجا ← با رکن اساسی جغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده‌ها سروکار دارد.
- چه چیز ← بر ماهیت هر پدیده یا مسأله، دلالت دارد.
- چرا ← به علت وقوع پدیده می‌پردازد.
- چه موقع ← به روند زمانی موضوعات می‌پردازد.
- چه کسی ← روابط متقابل انسان و محیط، مورد توجه قرار می‌گیرد.
- چطور ← به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.

۱ پیمانه
۱۰ تست

پیمانه ۳

سؤالات کلیدی در جغرافیا صفحه ۸ جغرافیای ایران

۲۱. با توجه به تداوم خشکسالی در سالهای اخیر به‌خصوص در فصل گرم سال، رطوبت خاک کاهش یافته و باد ذرات آن را به نقاط دور دست برده و باعث

افزایش ریزگردها در هوا می‌شود و زندگی مردم جنوب ایران را با مشکل مواجه کرده است. به ترتیب کدام یک از گزینه‌های زیر در پاسخ به سؤالات اساسی

(متن صفحه ۸ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۹۶)

جغرافیا، در متن فوق می‌باشد؟

- ۱) چرا - چه موقع - کجا - چه چیز
- ۲) چه چیز - چرا - چه موقع - کجا
- ۳) چرا - چه موقع - چه چیز - کجا
- ۴) چه چیز - کجا - چه موقع - چرا

پاسخ نامہ
تشریح

علم جغرافیا و مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

۱. گزینه ۳

متن صورت سؤال بیانگر مفهوم علم جغرافیای اقتصادی است. جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.

۲. گزینه ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بسیاری از فعالیت‌های انسان‌ها در محل معینی انجام می‌شود.

گزینه «۳»: در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند.

گزینه «۴»: مکان، از مفاهیم پایه‌ای علم جغرافیا است که اطلاع از آن برای درک مفاهیم آن علم لازم و ضروری است.

۳. گزینه ۲

تصویر بادگیر دوطبقه ابرکوه استان یزد بیانگر روابط متقابل انسان با محیط یکی از مهم‌ترین مفاهیم اساسی دانش جغرافیایی است. انسان و محیط دو عامل مهم در علم جغرافیا است. انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (تصویر صورت سؤال) بادگیر دوطبقه ابرکوه - استان یزد

۴. گزینه ۲

روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

۵. گزینه ۳

اطلاع از مفاهیم پایه‌ای هر علم برای درک آن لازم و ضروری است؛ مهم‌ترین مفاهیم جغرافیا عبارت است از مکان و روابط متقابل انسان با محیط.

در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند، این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

۶. گزینه ۴

جغرافیا به انسان کمک می‌کند تا با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود. واژه جغرافیا، که برای اولین بار توسط اراتوستن دانشمند یونانی ارائه شد، شامل کلمات GEO (زمین) و GRAPHY (ترسیم و توصیف) است.

۷. گزینه ۱

جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.

۸. گزینه ۳

بین جغرافیا و سایر علوم ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.

۹. گزینه ۱

مهم‌ترین مفاهیم جغرافیا مکان و روابط متقابل انسان با محیط است.

۱۰. گزینه ۲

روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری محیط جغرافیایی به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی و کلنگری

۱۱. گزینه ۱

چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی، که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کلنگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؛ زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند.

۱۲. گزینه ۱

از آنجا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست، پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

۱۳. گزینه ۲

دید ترکیبی به جغرافی‌دان کمک می‌کند تا به‌طور همه‌جانبه و جامع، پدیده‌ها را با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان مورد مطالعه قرار دهد؛ به طور مثال جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر، به مطالعه همه‌جانبه می‌پردازد و این مسائل را طرح و مطالعه می‌کند. ۱- با تهیه نقشه شهر، دیدی همه‌جانبه به آن پیدا می‌کند. (نقشه خوانی) ۲- با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرت‌پذیری آن را حدس می‌زند. (جمعیت‌شناسی) ۳- با مطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند. (آب‌شناسی)

۱۴. گزینه ۳

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی دو گونه است:

۱) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

۲) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

عبارت صورت سؤال با مورد دوم در ارتباط است.

۱۵. گزینه ۳

چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کلنگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؛ زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند.

۱۶. گزینه ۲

همه گزینه‌ها از مصادیق عملکرد مثبت انسان در ارتباط با محیط است؛ اما گزینه دوم احداث صنایع آب‌بر در استان سمنان، که جزء استان‌های کم‌آب و خشک کشورمان است، عملکردی منفی در ارتباط با محیط می‌باشد.

۱۷. گزینه ۳

جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند. بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

۱۸. گزینه ۱

باغداری و پرورش دام در نواحی کوهستانی عملکرد مثبت و توسعه صنایع در کنار رودخانه‌ها عملکرد منفی انسان را در ارتباط با محیط طبیعی پیرامون نشان می‌دهد.

۲۷. گزینه ۱

چه چیزی؟ بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد. وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا

۲۸. گزینه ۴

«در نواحی ساحلی (سؤال کجا؟) انسان (سؤال چه کسی یا چه کسانی؟) با اسکله‌سازی، دیواره‌سازی و احداث جاده روی جلگه‌ها، (سؤال چرا؟) تغییراتی ایجاد می‌کند. گسترش شهرها و روستاها باعث از بین رفتن اراضی کشاورزی و جنگلی و تغییرات وسیعی در نواحی ساحلی ایران (سؤال چه چیز؟) شده است.»

۲۹. گزینه ۴

چطور به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.

۳۰. گزینه ۳

سؤال چه چیز، بر ماهیت هر پدیده یا مسئله، دلالت دارد؛ مثال: چه اتفاقی رخ داده است؟ (کاهش آب دریاچه). سؤال چطور، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. زمینه‌های به‌وجودآوردن این پدیده چیست؟ (حفر بی‌رویه چاه‌ها، گرم‌شدن عمومی هوا و...)

مراحل پژوهش جغرافیایی

۳۱. گزینه ۳

گام دوم در یک پژوهش جغرافیایی، تدوین فرضیه است. فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است. فرضیه پاسخ پیشین‌های و حدس اندیشمندان محقق به سؤال تحقیق است. معمولاً فرضیه‌ها با عبارت «به نظر می‌رسد...» آغاز می‌شوند.

۳۲. گزینه ۱

مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران مربوط به گام اول (طرح سؤال و بیان مسئله) قبل از تدوین فرضیه (گام دوم) است. مطالعه بر روی سالنامه‌های آماری به عنوان یکی از منابع گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای مربوط به گام سوم (جمع‌آوری اطلاعات) بعد از تدوین فرضیه (گام دوم) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: جمع‌آوری اطلاعات به روش میدانی (گام سوم) - جمع‌آوری اطلاعات به روش میدانی (گام سوم)

گزینه «۳»: طرح سؤال و بیان مسئله (گام اول) - طرح سؤال و بیان مسئله (گام اول)

گزینه «۴»: پردازش اطلاعات (گام چهارم) - نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها (گام پنجم)

۳۳. گزینه ۲

در گام اول پژوهش جغرافیایی، طرح سؤال و بیان مسئله، باید مسئله به‌صورت روشن و واضح بیان شود و از نوشتن عبارات خبری و جملات مبهم و کلی (گزینه‌های «۳» و «۴») خودداری شود.

۳۴. گزینه ۱

بررسی نتایج تحقیقات قبلی و مرتبط با بیان مسئله تحقیق مربوط به گام اول (طرح سؤال و بیان مسئله) قبل از تدوین فرضیه (گام دوم) است. در این مرحله پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد؛ به عبارت دیگر، مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها (گام پنجم) بعد از تدوین فرضیه انجام می‌شود.

۱۹. گزینه ۲

این عبارت، بیانگر به‌کار بردن دید ترکیبی یا کل‌نگری در جغرافیا است.

دید ترکیبی یعنی: مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان.

۲۰. گزینه ۲

در کل‌نگری، جغرافی‌دان اجزا و عوامل محیطی را در ارتباط با یکدیگر می‌بیند و به مطالعه همه‌جانبه می‌پردازد. در سایر گزینه‌ها، تأثیر اقدامات انجام‌شده بر محیط اطراف در نظر گرفته نشده است.

پاسخ تشریحی روش مطالعه در جغرافیا

سوالات کلیدی در جغرافیا

۲۱. گزینه ۳

در جغرافیا برای علت پدیده‌ها از کلمه (چرا، تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر) و روند زمانی موضوعات از (چه موقع، در فصل گرم سال) و بیان ماهیت هر پدیده یا مسئله از (چه چیز، افزایش ریزگردها در هوا) و مکان وقوع پدیده‌ها از (کجا، مردم جنوب ایران) استفاده می‌شود.

توضیح نکات درسی:

شش سؤال اساسی در جغرافیا وجود دارد که عبارتند از: کجا، چه چیز، چرا، چه موقع، چه کسی و چطور.

۲۲. گزینه ۳

سؤال «چطور» به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. سؤال «چرا»، به علت وقوع پدیده می‌پردازد.

۲۳. گزینه ۲

سوالات اساسی جغرافیا عبارت‌اند از: کجا؟، چه چیزی؟، چرا؟، چه موقع؟، چه کسی یا کسانی؟، چطور؟

- چه چیزی: به ماهیت پدیده دلالت دارد.

- چطور: به سیر تحول پدیده اشاره دارد.

- چه کسی: به فعالیت‌های انسانی مؤثر بر پدیده اشاره دارد.

۲۴. گزینه ۲

سؤال چطور: به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. سؤال کجا: با رکن اساسی جغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده‌ها سر و کار دارد.

سؤال چه موقع: بر روند زمانی موضوعات می‌پردازد.

سؤال چه چیز: بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد.

۲۵. گزینه ۳

سؤال چطور، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. زمینه‌های به‌وجود آوردن این پدیده چیست؟ (قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها، باتلاق‌ها، واحه‌ها و...)

۲۶. گزینه ۲

سؤال «چرا» به علت وقوع پدیده می‌پردازد: تداوم خشک‌سالی در سال‌های اخیر؛

سؤال «چه چیز» بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد: بحران ریزگردها؛

سؤال «کجا» با مکان وقوع پدیده‌ها سروکار دارد: کشورهای جنوب غربی آسیا؛

سؤال «چه موقع» به روند زمانی موضوعات می‌پردازد: فصل‌های مختلف سال.